

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 15-16 grudnia 2015 r. na kierunku *filologia polska* prowadzonym w ramach *obszaru nauk humanistycznych i obszaru nauk społecznych* na poziomie studiów *pierwszego i drugiego stopnia* realizowanych w formie studiów *stacjonarnych i niestacjonarnych* na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

**przewodniczący: prof. dr hab. Joanna Pyszny, członek PKA,
członkowie:**

- 1. prof. dr hab. Joanna Wójcik, ekspert PKA, ekspert merytoryczny nr 1**
- 2. prof. dr hab. Violetta Wróblewska, ekspert PKA, ekspert merytoryczny nr 2**
- 3. mgr Edyta Lasota-Belżek, ekspert ds. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia**
- 4. Sara Krawczyńska, ekspert ds. studenckich**

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku „filologia polska” prowadzonym na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2015/2016. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz kolejny.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z procedurą oceny obowiązującą w Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Zespół Oceniający odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego

harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. Raport Zespołu Oceniającego natomiast został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej oraz spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, pracownikiem Biura Karier, przedstawicielem Kół Naukowych, z osobami i gremiami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z interesariuszami zewnętrznymi, tj. przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Przed zakończeniem wizyty dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		X			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe¹ zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia	X				

¹ Określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, dorobek naukowy, osiągnięcia naukowe, stopień i tytuł naukowy oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, dorobek artystyczny, osiągnięcia artystyczne oraz stopień i tytuł w zakresie sztuki.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych		X			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy		X			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		X			

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny					

**1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.
Ocena spełnienia kryterium 1- w pełni**

Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 1 – Jednostka sformułowała spójną i elastyczną koncepcję kształcenia dla kierunku filologia polska, która zgodna jest z misją i strategią UMCS oraz Wydziału Humanistycznego. Rozwój kierunku dostosowany jest do warunków otoczenia społecznego oraz zmian zachodzących w humanistyce, a program kształcenia w pełni umożliwi studentom osiągnięcie zakładanych efektów oraz uzyskanie odpowiednich kwalifikacji dostosowanych do poziomu kształcenia. Dalszego doskonalenia wymaga organizacja procesu dydaktycznego w wybranych obszarach (zastrzeżenia dotyczą nadmiernego udziału wykładów na studiach II stopnia, sposobu rozszerzenia zakresu egzaminu dyplomowego jako ostatecznej weryfikacji efektów kształcenia przeprowadzania zapisów na przedmioty wybieralne oraz zbyt krótkich przerw między zajęciami). Stosowane w jednostce rozwiązania dotyczące weryfikacji stopnia osiągnięcia kierunkowych efektów kształcenia są przejrzyste i skuteczne, należy jednak większą wagę przyłożyć do procesu dyplomowania, a zwłaszcza rozszerzyć zakres egzaminu dyplomowego.

Zalecenia w odniesieniu do kryterium 1:

- przeanalizowanie wszystkich możliwych ścieżek kształcenia studentów, wynikających z wyboru specjalności i przedmiotów fakultatywnych, tak by realizowane były wszystkie efekty kierunkowe.
- namysł nad wydzieleniem efektów specjalnościowych.
- zwiększenie na studiach magisterskich liczby zajęć sprzyjających aktywizacji studentów. Zalecana jest optymalizacja organizacji naboru na przedmioty wybieralne oraz skuteczniejsza komunikacja na ten temat ze studentami.
- korekta harmonogramu zajęć – pięciominutowe przerwy między zajęciami nie sprzyjają właściwej organizacji procesu dydaktycznego.
- rozszerzenie zakresu egzaminu dyplomowego jako ostatecznej weryfikacji osiągniętych w trakcie studiów efektów kształcenia.

1.1 Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*

1. Opis stanu faktycznego

Obowiązująca na filologii polskiej koncepcja kształcenia jest zgodna z misją i strategią rozwoju UMCS, precyzując ją na poziomie celów strategicznych Wydziału Humanistycznego (zob. *Kaskadowanie UMCS w Lublinie na wybrane jednostki*, rozdz. 7) oraz ze sformułowaną w osobnym dokumencie wydziałową polityką zapewniania jakości. W sferze dydaktyki WH dąży do umiędzynarodowienia kształcenia, poprawy jego jakości i warunków studiowania poprzez dostosowanie oferty dydaktycznej do potrzeb rynku pracy (dzięki modyfikacji obecnych i projektowaniu nowych specjalności) oraz pobudzenia aktywności naukowej i organizacyjnej studentów. Misja Wydziału zakłada kształcenie na wysokim poziomie, dające absolwentom wiedzę i umiejętności niezbędne do rozpoczęcia pracy zawodowej i prowadzenia badań oraz wspierające rozwój Lublina i województwa lubelskiego.

Lubelska polonistyka wyrasta z badań naukowych pracowników IFP, które prowadzone są w obszarach językoznawczym, literaturoznawczym i edukacyjnym oraz znajdują przełożenie na ofertę dydaktyczną kierunku. Zgodnie z koncepcją kształcenia program studiów łączy wiedzę filologiczną (w zakresie nauki o języku i literaturze) z wiedzą ogólnohumanistyczną, ucząc szacunku dla dziedzictwa kulturowego oraz otwartości wobec innych kultur. Wszechstronne wykształcenie o profilu ogólnoakademickim dopełnia moduł specjalnościowy, pozwalający na wybór przez studenta ścieżki kształcenia dostosowanej do warunków rynku pracy – filologia polska oferuje obecnie na obu stopniach 7 specjalności: nauczycielską, logopedyczną, redaktorsko-medialną, medioznawczą, wydawniczą, teatrologiczną i teatrologiczno-filmoznawczą.

2. Ocena spełnienia kryterium 1.1 w pełni

3. Uzasadnienie oceny

Koncepcja kształcenia na filologii polskiej została sformułowana zgodnie z misją i strategią UMCS i Wydziału Humanistycznego.

1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

1. Opis stanu faktycznego

Plany rozwoju kierunku zakładają dostosowanie kształcenia do zmian zachodzących w naukach humanistycznych, jak i zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej. Oferta kształcenia jest z założenia elastyczna, ukierunkowana na studenta, któremu ma dostarczać aktualnej i kompletnej wiedzy polonistycznej (polonistyka lubelska jest silnym, rozpoznawalnym w Polsce ośrodkiem badań językoznawczych), pokazując jednocześnie możliwości jej zastosowania w różnych dziedzinach życia i przygotowując do podejmowania pracy zawodowej. Świadectwem tej elastyczności są przeprowadzone w ostatnich latach zmiany programowe (rezygnacja z dwuzawodowych licencjackich studiów nauczycielskich, nowe efekty kształcenia wprowadzone od roku 2015/2016) oraz realizowany przez ostatnie 5 lat projekt *UMCS na rynku pracy*, którego efektem są nowo powstałe specjalności i kierunki wywiedzione z filologii polskiej (e-edytorstwo, techniki redakcyjne, glottodydaktyka polonistyczna), będące wynikiem konsultacji z pracodawcami i odpowiedzią na zainteresowania studentów. Drugim ważnym projektem dydaktycznym, przeprowadzanym w ścisłej współpracy z otoczeniem społecznym i poszerzającym kompetencje edukacyjne studentów na specjalności nauczycielskiej, był projekt www.praktyki.wh. Dzięki modyfikacjom programowym i stałemu poszerzaniu oferty dydaktycznej odczuwalne zmniejszenie się liczby studentów na filologii polskiej zostało zrównoważone naborem na nowe kierunki, wywodzące się z rdzenia polonistycznego.

2. Ocena spełnienia kryterium 1.2 w pełni

3. Uzasadnienie oceny

Plany rozwoju kierunku ściśle powiązane są z dostosowaniem oferty kształcenia do zmian zachodzących zarówno w naukach humanistycznych, jak i w rzeczywistości społeczno-gospodarczej, umożliwiając tym samym studentom elastyczne i efektywne dostosowywanie się do warunków zmieniającego się rynku pracy.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1. Opis stanu faktycznego

Jednostka przyporządkowała kierunek filologia polska do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych oraz wskazała dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia – językoznawstwo i literaturoznawstwo. Dotyczy to zarówno efektów kształcenia uchwalonych w 2012 r., jak i nowych, obowiązujących od roku akademickiego 2015/2016. Odniesienie poza obszar nauk humanistycznych w wypadku efektu K_W03 na I stopniu, wskazujące na wiedzę z zakresu anatomii i fizjologii człowieka, stanowi rozszerzenie niezbędne dla realizacji programu specjalności logopedycznej.

2. Ocena spełnienia kryterium 1.3 w pełni

3. Uzasadnienie oceny

Jednostka prawidłowo określiła studia ogólnoakademickie na kierunku filologia polska, wskazując dziedzinę nauk humanistycznych przynależną do obszaru nauk humanistycznych.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego/którego kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy oraz w dalszej edukacji.*

1. Opis stanu faktycznego

Na ocenianym kierunku obowiązują obecnie dwa rodzaje efektów kształcenia – roczniki rozpoczynające studia w 2013/2014 na I stopniu i w 2014/2015 na II stopniu realizują efekty określone w Uchwale nr XXII –39.11/12 Senatu UMCS w Lublinie z dnia 25.04.2012 r., a studenci rozpoczynający kształcenie w roku akademickim 2015/2016 realizują efekty kształcenia zgodne z Uchwałą nr XXIII – 28.6/15 Senatu UMCS w Lublinie z dnia 29.09.2015 r. Efekty te odnoszą się do wszystkich efektów przypisanych obszarowi nauk humanistycznych na obu poziomach kształcenia i są z nimi spójne. Ich modyfikacja jest wynikiem instytucyjnej dyskusji nad programem filologii polskiej po zakończonym cyklu kształcenia, w nowych realiach edukacyjnych i z uwzględnieniem oczekiwań rynku pracy. Zmiana polegała na uszczegółowieniu założonych dla kierunku efektów, obejmujących zarówno filologiczny trzon kształcenia, umożliwiające zdobywanie wiedzy i umiejętności badawczych oraz przygotowanie do dalszej edukacji, jak i kompetencji związanych z oferowanymi specjalnościami, które pozwalają absolwentowi odnaleźć się na rynku pracy. Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały, bardzo konkretny, dzięki temu pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji. Nie wyodrębniono w nich efektów przypisanych poszczególnym specjalnościom, co oznacza, że zakłada się realizację w toku kształcenia wszystkich sformułowanych efektów, także tych, które odnoszą się do poszczególnych ścieżek kształcenia (nauczycielskiej, logopedycznej, filmoznawczej, teatrologicznej i wydawniczej) – należałoby zatem przemyśleć wydzielenie efektów specjalnościowych. Przedstawione macierze potwierdzają realizację kierunkowych efektów kształcenia na poziomie poszczególnych przedmiotów, wątpliwość pojawia się jedynie w odniesieniu do efektu KW_04 na II stopniu, który nie znajdując pokrycia w bloku przedmiotów obowiązkowych, w przypadku wyboru przez studenta specjalności nauczycielskiej lub logopedycznej może być zrealizowany tylko pod warunkiem wyboru określonych przedmiotów fakultatywnych. W części modułów dotyczących specjalności nauczycielskiej efekty są zgodne z obowiązującymi standardami kształcenia.

2. Ocena spełnienia kryterium 1.4 w pełni

3. Uzasadnienie oceny

Zakładane dla kierunku efekty kształcenia są spójne z obszarowymi efektami z zakresu nauk humanistycznych dla profilu ogólnoakademickiego i zostały sformułowane zgodnie z regułami KRK w sposób zrozumiały, pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. Wątpliwość może budzić jedynie realizacja efektu KW_04 na II stopniu, nie obniża to jednak wystawionej oceny.

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiającą studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonego dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.*

- .5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.
- .5.2. Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.*
- .5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenia-

nym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednio wykonywanie prac badawczych przez studentów.*

- .5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECAB.
- .5.5. Punktacja ECAB jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECAB.*
- .5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECAB wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.*
- .5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.*
- .5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.
- .5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1. Opis stanu faktycznego

1.5.1

Studenci lubelskiej filologii polskiej na obu poziomach kształcenia realizują specjalność nauczycielską, której program zgodny jest z rozporządzeniem MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r. Program kształcenia specjalności kładzie nacisk na wiedzę filologiczną, realizując w odpowiednim wymiarze także blok psychologiczno-pedagogiczny i dydaktyczny, którym przypisano zgodną z przepisami liczbę punktów ECTS. Absolwent zyskuje kwalifikacje do nauczania języka polskiego w publicznych i niepublicznych placówkach oświatowych na II, III i IV etapie kształcenia.

1.5.2

Dobór treści programowych zgodny jest z kierunkowymi efektami kształcenia i uwzględnia aktualny stan wiedzy związanej z kierunkiem filologia polska. Treści programowe opisano szczegółowo w sylabusach, uzupełniając je o aktualną bibliografię dostosowaną do specyfiki przedmiotu (z niewielkim zastrzeżeniem dotyczącym przedmiotów teoretycznoliterackich). Tak sformułowany program pozwala uzyskać studentowi aktualną i kompletną wiedzę polonistyczną, a dzięki modułom specjalnościowym kształtuje umiejętności praktyczne, przygotowując do pracy zawodowej. Proponowane specjalności odpowiadają profilowi badawczemu jednostki.

1.5.3

Realizację efektów kształcenia umożliwiają wykłady, konwersatoria (w tym specjalnościowe oraz fakultatywne) i seminaria nastawione na wykorzystywanie zdobytej wiedzy i rozwijanie umiejętności pisemnej i ustnej prezentacji wyników. Sprzyjają temu metody i formy pracy nastawione na aktywność i kreatywność studentów (projekty, zajęcia warsztatowe, ćwiczenia praktyczne) oraz ich samo-

kształcenie, zapisane w sylabusach jako praca własna (samodzielne studiowanie literatury i przygotowanie częściowych prac zaliczeniowych, np. referatów, prezentacji, zadań domowych, projektów). Również studenci potwierdzili na spotkaniu z zespołem oceniającym możliwość osiągnięcia założonych efektów kształcenia za pomocą stosowanych w trakcie zajęć metod.

Studia I stopnia mają na celu zapoznanie z podstawami warsztatu badawczego, w tym analiz zebranych materiałów (zwłaszcza na seminarium licencjackim) oraz przygotowują do wykonywania zadań praktycznych z wykorzystaniem wiedzy i umiejętności nabytych podczas zajęć specjalnościowych. Studia II stopnia rozwijają polonistyczny warsztat badawczy i uczą organizacji samodzielnej pracy, a także profesjonalnej prezentacji wyników (w trakcie pisania pracy dyplomowej, w postaci projektów lub opracowań naukowych). Studenci lubelskiej polonistyki uczestniczą w cyklu długoletnich badań prowadzonych w IFP, przygotowują np. słownik gwar Lubelszczyzny, organizują i występują na konferencjach, pracują w kołach naukowych, których działalność badawcza skorelowana jest z ich pracami seminaryjnymi - z opinii przedstawionej przez członków Kół Naukowych wynika, iż prowadzą oni badania w pełni samodzielnie, przy odpowiednim wsparciu merytorycznym ze strony opiekuna danego koła. Lubelscy studenci polonistyki publikują wyniki swoich badań w pismach naukowych i tomach pokonferencyjnych; są wśród nich zdobywcy Diamentowego Grantu.

1.5.4

Czas przewidziany na kształcenie jest adekwatny do treści programowych i umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Zdobycie kwalifikacji I stopnia wymaga uzyskania 180 punktów ECTS podczas 6 semestrów, a II stopnia – 120 punktów ECTS podczas 4 semestrów. Plan studiów I stopnia obowiązujący w roku 2014/2015 obejmuje od 1735 do 1830 h, a na II stopniu – od 915 do 1035 h (zależnie od specjalności). Student ma prawo do realizacji programu ponad ustalone minimum, na zasadach określonych przez regulacje prawne (niektórzy studenci realizują dwie specjalności).

1.5.5

Obowiązujący na kierunku system ECTS funkcjonuje według koncepcji przyjętej w ramach procesu bolońskiego – punkty są miernikiem nakładu pracy studenta, na którą składają się godziny kontaktowe oraz formy pracy własnej. Ich rozdział na poszczególne formy zajęć i typy aktywności studenta w obrębie poszczególnych modułów następuje na poziomie sylabusów, które podają jedynie godzinowe ekwiwalenty punktacji, bez wskazania na określoną w planie studiów liczbę punktów. Punkty ECTS zostały przypisywane każdemu przedmiotowi, włącznie z praktykami zawodowymi, przygotowaniem pracy dyplomowej i złożeniem egzaminu końcowego, Liczba ECTS przypisywana poszczególnych zajęciom nie budzi zastrzeżeń (przyjęto założenie, że praca pisemna podwyższa o 1 ECTS wycenę punktową przedmiotu) i jest z reguły właściwie uzasadniona w sylabusach (w pojedynczych sylabusach rubryka bilansu ECTS nie została wypełniona). Studenci potwierdzili, iż na początku każdego roku akademickiego pierwszego roku studiów I stopnia są zapoznawani z podstawowymi zasadami systemu ECTS. Zajęciom powiązanim z prowadzonymi w jednostce badaniami naukowymi (wskazanym w tabeli 4 raportu samooceny) zostało przypisane więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS (zgodnie z tabelą nr 4 Raportu jednostki), zaś realizowane w ich ramach treści kształcenia są zgodne z profilem badań prowadzonych na Wydziale.

1.5.6

Program studiów zapewnia studentowi możliwość wyboru zajęć za co najmniej 30% ogólnej sumy ECTS na każdym poziomie kształcenia. Studenci korzystają z modyfikowanej co roku oferty zajęć fakultatywnych, która uwzględnia propozycje nauczycieli oraz preferencje studentów (w zależności od specjalności od 34 do 50 ECTS na I stopniu oraz 24-30 na II). Zajęcia te mają pomóc studentom w rozwijaniu własnych zainteresowań, stanowią też uszczegółowienie problematyki zajęć obowiązkowych. Do puli zajęć wybieralnych wchodzi również bloki przedmiotów specjalnościowych oraz semina.

Kwestia przedmiotów fakultatywnych i seminariów wywołała wiele emocji przybyłych spotkanie z ZO studentów, których zdania na temat realności wyboru zajęć i dostosowania ich tematyki do oczekiwań były podzielone. Studenci zainteresowani dziedziną literaturoznawstwa wskazali na dysproporcję między proponowanymi im fakultatywnymi zajęciami z literaturoznawstwa na rzecz zajęć z językoznawstwa. Przedstawiona ZO oferta zajęć wybieralnych pozwala jednak uznać, iż program studiów zapewnia realizację zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, choć nie zawsze będzie ona całkowicie zgodna z preferencjami studentów, także ze względu na konieczność dostosowania ich malejącej liczb-

by do limitów grup.

1.5.7

Zajęcia na ocenianym kierunku odbywają się w formie adekwatnej do zakładanych efektów i celów kształcenia. Wykłady prowadzone są dla całego rocznika studiów lub specjalności, zajęcia fakultatywne – dla grup liczących co najmniej 20 osób, konwersatoria i ćwiczenia – 12-18 osób. W ubiegłym roku zmniejszono liczebność grup seminaryjnych (do 6 osób) przy jednoczesnym zwiększeniu liczby godzin przeznaczonych na seminarium licencjackie (z 30 do 60), co z pewnością przyczyni się do podwyższenia jakości kształcenia.

Na studiach I stopnia zajęcia konwersatoryjne przeważają nad zajęciami wykładowymi, ich udział na studiach II stopnia jest jednak dużo mniejszy (aż 240 h wykładów przy 90 h ćwiczeń i 120 h seminarium). Wskazane byłoby zwiększenie na II stopniu liczby zajęć sprzyjających aktywizacji studentów - dotyczy to przede wszystkim przedmiotów literaturoznawczych realizowanych tylko w formie wykładu kończącego się egzaminem; brak ćwiczeń historycznoliterackich podnosili również studenci II stopnia na spotkaniu z zespołem oceniającym.

Kolejność modułów w planie studiów jest merytorycznie i logicznie uzasadniona. W rozkładzie godzinowym zajęć kierowano się zasadą równomiernego obciążania semestrów, z odciążeniem ostatniego w związku z finalizacją pracy dyplomowej; w ostatnich semestrach odbywają się również praktyki specjalnościowe.

Studenci sygnalizowali problemy z organizacją zapisów na specjalności oraz zajęcia fakultatywne i seminaria. Minimalna liczba osób konieczna do utworzenia specjalności wynosi 20, ze względu na malejący nabór studentów nie ma zatem możliwości uruchomienia każdego roku wszystkich oferowanych specjalności (obecnie funkcjonują: redaktorsko-medialna, nauczycielska, wydawnicza i wygaszana logopedyczna). Władze Instytutu podejmują próby wypracowania optymalnego dla obu stron rozwiązania dotyczącego zapisów na przedmioty wybieralne, wskazana byłaby jednak skuteczniejsza komunikacja na ten temat między zainteresowanymi stronami. Należy również przemyśleć harmonogramy zajęć – pięciominutowe przerwy między zajęciami uniemożliwiają bowiem ich właściwą organizację.

Program kształcenia nie przewiduje przedmiotów prowadzonych wyłącznie metodami i technikami kształcenia na odległość. Pracownicy i studenci korzystają jednak z platformy edukacyjnej Wirtualny Kampus, na której zamieszczane są materiały edukacyjne.

Podsumowując należy stwierdzić, iż mimo wysuniętych wyżej zastrzeżeń dobór form zajęć dydaktycznych i ich organizacja umożliwiają studentom filologii polskiej osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1.5.8

Program studiów filologii polskiej uwzględnia praktyki zawodowe związane ze specjalnościami na obu stopniach kształcenia (na I stopniu 90 h, na II stopniu 120 h w wypadku praktyk nienauczycielskich i 30 h na specjalności logopedycznej). Program praktyk pedagogicznych, ich wymiar i termin są zgodne ze standardami kształcenia nauczycieli (150 h na obu stopniach). Dla wszystkich praktyk zdefiniowano efekty kształcenia oraz wskazano metody ich weryfikacji, a zasady organizacji, warunki zaliczenia i sposoby dokumentowania określono w procedurze wydziałowej. Jednostka współpracuje z odpowiednimi instytucjami, w których są realizowane praktyki (zespół oceniający zapoznał się z ich listą), a za ich przebieg i ostateczną weryfikację odpowiedzialni są opiekunowie praktyk. Weryfikacja efektów kształcenia następuje poprzez porównanie osiągnięcia efektów – wskazanych w regulaminach praktyk – z opinią pracodawcy o przebiegu praktyki oraz na podstawie indywidualnej rozmowy opiekuna praktyk ze studentem.

Przedstawiona ZO dokumentacja praktyk w pełni potwierdziła właściwą organizację i weryfikację praktyk specjalnościowych. Podobne jest zdanie studentów, z zastrzeżeniem dotyczącym praktyk logopedycznych. IFP rezygnuje jednak od przyszłego roku z tej specjalności, nie daje ona bowiem absolwentom uprawnień do pracy w zawodzie logopedy.

Warto podkreślić, że jakość kształcenia na specjalności nauczycielskiej znacząco podniosła realizacja projektu www.praktyki.wh.umcs, podczas której wypracowano nową koncepcję kształcenia i organizacji praktyk (np. portal edukacyjny oraz baza szkół współpracujących).

1.5.9

Program studiów filologii polskiej przewiduje naukę języka obcego w formie lektoratów, na których studenci zobowiązani są do zaliczenia kursu języka obcego na wyznaczonym poziomie. Współpraca w

ramach programu Erasmus oraz umów partnerskich z zagranicznymi ośrodkami uniwersyteckimi stwarza studentom możliwości kształcenia także w językach obcych (okresowe studia za granicą) oraz umożliwia kształcenie obcokrajowcom (w ostatnich latach rośnie liczba studentów, zwłaszcza z Ukrainy i Białorusi). Studenci polonistyki mogą też uczestniczyć w zajęciach prowadzonych w językach obcych na kierunkach neofilologicznych wydziału. Nie udało się jednak wprowadzić do oferty dydaktycznej przedmiotu fakultatywnego w języku angielskim (*Masterpieces of European Literature*) ze względu na brak zainteresowania studentów.

2. Ocena spełnienia kryterium 1.5 z uwzględnieniem kryteriów od 1.5.1. do 1.5.9 w pełni

3. Uzasadnienie oceny

Program studiów oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia na ocenianym kierunku w pełni umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie odpowiednich kwalifikacji dostosowanych do poziomu kształcenia. Należałoby jedynie przemyśleć niektóre aspekty organizacji procesu dydaktycznego – pewne zastrzeżenia dotyczą nadmiernego udziału wykładów na II stopniu, sposobu przeprowadzania zapisów na zajęcia wybieralne oraz długości przerw między zajęciami

1.6 Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. *

1. Opis stanu faktycznego

1.6.1

Podstawą przyjęć kandydatów na oba stopnie filologii polskiej jest proces rekrutacji przeprowadzany na zasadach ustalanych przez Radę Wydziału i zatwierdzanych przez Senat UMCS. Rekrutacja na studia licencjackie odbywa się na podstawie świadectwa dojrzałości i wyniku egzaminu maturalnego z języka polskiego. Rekrutacja na studia II stopnia odbywa się na podstawie oceny na dyplomie ukończenia studiów I stopnia w zakresie filologii polskiej lub innego kierunku humanistycznego. Podjęcie specjalności nauczycielskiej i logopedycznej możliwe jest po ukończeniu odpowiedniej specjalności na studiach I stopnia. W wypadku identycznych ocen kryterium dodatkowe stanowi średnia arytmetyczna ocen ze studiów wyższych. Przyjęte zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia.

1.6.2

W jednostce obowiązuje procedura dotycząca zasad potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną, umożliwiająca identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do zakładanych dla kierunku efektów kształcenia – zgodnie z Uchwałą Senatu UMCS nr XXIII – 22.3/15 z dnia 28 stycznia 2015 r. w sprawie potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną w UMCS w Lublinie. Organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie tej procedury jest Wydziałowa Komisja ds. potwierdzania efektów uczenia się, w której skład wchodzi: Prodzikan ds. Studenckich, Wydziałowy Koordynator Procesu Bolońskiego i Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS) oraz Przewodniczący WZdsJK. Ze względu na brak zgłoszeń nie wdrożono jeszcze sformułowanych w uchwale procedur potwierdzania efektów uczenia się.

2. Ocena spełnienia kryterium 1.6 z uwzględnieniem kryteriów od 1.6.1. do 1.6.2: w pełni

3. Uzasadnienie oceny

Zasady i procedury rekrutacji na ocenianym kierunku zapewniają właściwy dobór studentów i nie zawierają przepisów dyskryminujących jakąkolwiek grupę kandydatów, opierając się na zasadzie równych szans w podejmowaniu kształcenia. Na lubelskiej polonistyce istnieje możliwość potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów.

1.7 System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. *

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.*

1. Opis stanu faktycznego

1.7.1

Ogólne zasady oceniania osiągniętych efektów kształcenia oraz prac dyplomowych zawarte zostały w procedurze wydziałowej i znajdują przełożenie na zapisy zawarte w sylabusach. Przedmiotowe efekty kształcenia weryfikowane są w trakcie zajęć dydaktycznych poprzez różne formy oceny cząstkowej (testy, prace zaliczeniowe, kolokwia) oraz egzaminy na zakończenie poszczególnych modułów. Stosowane metody sprawdzania i oceniania po analizie sylabusów oraz wybranych losowo prac przejściowych (zob. zał. 4) uznać należy za adekwatne do zakładanych efektów. System oceny pełni na kierunku funkcję wspomagającą studentów w procesie uczenia się i umożliwia skuteczne sprawdzenie stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów, także w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych w działalności badawczej. Obejmuje on również zajęcia z języków obcych i proces dyplomowania, opisany w osobnej wydziałowej procedurze. Egzamin dyplomowy jest ostateczną formą weryfikacji efektów kształcenia, ma charakter ustny i jego celem jest sprawdzenie wiedzy, umiejętności i kompetencji z zakresu filologii polskiej oraz problematyki związanej z pracą dyplomową. Analiza dokumentacji wykazała, że w wielu przypadkach pytania egzaminacyjne dotyczyły bezpośrednio tematyki rozprawy, oceny prac w pojedynczych wypadkach były nieco zawyżone, a recenzje nie zawsze odznaczały się merytoryczną sumiennością. Wskazany byłby namysł nad weryfikacją procesu dyplomowania na kierunku, zaś poszerzenie zakresu pytań na egzaminie dyplomowym pozwoliłoby na pełniejsze osiągnięcie i weryfikację efektów kształcenia.

1.7.2

Forma zaliczenia przedmiotu oraz kryteria oceny końcowej ustalane są przez prowadzącego, wpisywane do sylabusu przedmiotu i podawane na pierwszych zajęciach. Studenci potwierdzili tę praktykę oraz podkreślili dobrą komunikację z prowadzącymi zajęcia, dotyczącą ustalania i przestrzegania reguł zaliczenia.

Stosowane na ocenianym kierunku zasady weryfikacji wiedzy i umiejętności studentów zapewniają przejrzystość i obiektywizm ocen oraz porównywalność wyników sprawdzania i oceniania. Ocena końcowa uwzględnia stopień osiągnięcia poszczególnych efektów kształcenia właściwych dla danego przedmiotu. Gdy przedmiot prowadzony jest przez kilku nauczycieli, za przestrzeganie wspólnego zakresu wymagań odpowiada koordynator. Standaryzacji kryteriów oceniania sprzyja również obowiązujący na Wydziale dokument, do którego odwołują się sylabusy przedmiotowe (procedura wewnętrzna SJK WH UMCS).

2. Ocena spełnienia kryterium 1.7 z uwzględnieniem od 1.7.1. do 1.7.2: w pełni

3. Uzasadnienie oceny

W jednostce funkcjonuje wielostopniowy system monitorowania postępów w uczeniu się, zapewniający rzetelność i obiektywizm oceniania oraz weryfikację stopnia osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Należy jednak większą wagę przyłożyć do procesu dyplomowania, zwłaszcza rozszerzyć zakres egzaminu dyplomowego.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

Ocena spełnienia kryterium 2 - w pełni

Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 2

Kadra pod względem ilościowym i jakościowym (prowadzone badania, publikacje, działalność organizacyjna, współpraca międzynarodowa itp.) w pełni gwarantuje realizację programu kształcenia oraz osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Dorobek i osiągnięcia naukowe pracowników, zwłaszcza w zakresie językoznawstwa, etnolingwistyki i folklorystyki, odgrywają ważną rolę w nauce polskiej, jak i w skali międzynarodowej. Na bardzo dobrym poziomie prowadzona jest dydaktyka, co potwierdziły oceny z hospitowanych zajęć.

Zalecenia w odniesieniu do kryterium 2

Warto byłoby zwrócić uwagę na bardziej równomierny rozwój badań w jednostce w zakresie wszystkich dyscyplin, w tej chwili językoznawstwo góruje nad literaturoznawstwem. Ponadto należałoby zwiększyć starania o pozyskiwanie grantów zewnętrznych.

2.1 Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy-zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.*

Kwalifikacje kadry wliczanej do minimum kadrowego oraz jej bogaty dorobek naukowy pozwalają w pełni na realizację programu studiów w zakresie obu dyscyplin właściwych dla kierunku, tj. językoznawstwa i literaturoznawstwa, chociaż zdecydowanie bogatszy i bardziej znaczący w skali krajowej oraz międzynarodowej jest dorobek językoznawczy. Spośród 56 osób wskazanych do minimum kadrowego weryfikacji poddano jedynie 31, uznając za w pełni wystarczające do oceny kierunku. Wśród uwzględnionych 31 pracowników znajduje się 9 profesorów tytularnych (2 literaturoznawców, 7 językoznawców), 19 doktorów habilitowanych (13 literaturoznawców, 6 językoznawców) oraz 3 doktorów (2 literaturoznawców, 1 językoznawca; w jednostce jest zatrudnionych 23 innych doktorów w większości spełniających wszelkie kryteria minimum kadrowego). Tym samym występują właściwe proporcje między przedstawicielami najważniejszych dla kierunku dyscyplin. Ponadto każda ze wskazanych osób prowadzi zajęcia dydaktyczne zgodnie z kompetencjami, tj. wykształceniem i skorelowanym z nim dorobkiem naukowym; tylko w 2 wypadkach zgłoszono drobne zastrzeżenia dotyczące obsady zajęć (zob. zał. nr 5). Tym samym zarówno kwalifikacje osób wliczonych do minimum kadrowego, ich stały rozwój (w ciągu 5 ostatnich lat odnotowano 5 profesur, 14 habilitacji), jak i dorobek naukowy zapewniają realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia.

W wyniku weryfikacji dokumentacji dotyczącej pracowników, w tym oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego ocenianego kierunku, stwierdzono, iż wszystkie osoby (łącznie 31 zweryfikowanych ze wskazanych 50) zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a Ustawy z dnia 27 lipca 2005r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2012r., Nr 572 z późn. zm.). Spełnione zostały również warunki dotyczące obciążeń godzinowych pracowników, określone w § 13 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014r., dotyczące prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz.U. z 2014r., poz. 1370), wedle których nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin – w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich, a co najmniej 60 godzin w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Dla wszystkich nauczycieli akademickich wliczonych do minimum kadrowego Uczelnia stanowi podsta-

wowe miejsce pracy; wszyscy zatrudnieni są w pełnym wymiarze czasu pracy. Stosunek liczby nauczycieli akademickich wliczonych do minimum kadrowego (31 zweryfikowanych) do liczby studentów kierunku na I i II stopniu (305), wynosi 1: 10, tym samym zostały spełnione wymagania (§ 17 ust. 1 pkt. 7) określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5. 10 2011r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz.U. Nr 243, poz. 1445), a mieszczącego się w obszarze nauk humanistycznych (1: 120).

Ocena spełnienia kryterium 2.1 – w pełni

Uzasadnienie oceny

Wliczeni do minimum kadrowego pracownicy naukowo-dydaktyczni prowadzący zajęcia na kierunku filologia polska stanowią kompletną i kompetentną kadre do prowadzenia studiów licencjackich oraz magisterskich o profilu ogólnoakademickim. Spełniają wszelkie wymogi formalno-prawne, posiadają odpowiednie kwalifikacje merytoryczne oraz znaczny dorobek naukowy uprawniający do prowadzenia powierzonych im zajęć dydaktycznych w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych (językoznawstwo bądź literaturoznawstwo), co pozwala w pełni na realizację programu studiów oraz określonych efektów kształcenia.

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie*

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku filologia polska mają bogaty dorobek naukowy, doświadczenia w prowadzeniu badań naukowych (kierowanie grantami ogólnopolskimi, w tym finansowanymi w ramach programów Unii Europejskiej, organizacja konferencji naukowych, wykłady zagraniczne) oraz znaczne kompetencje dydaktyczne (zob. oceny zajęć hospitowanych). Uczelnia stwarza możliwości w zakresie pogłębiania umiejętności dydaktycznych, m.in. oferując bezpłatne kilkugodzinne kursy zdalnego nauczania w praktyce (organizowane przez UCZNIKO), z czego niektórzy pracownicy skorzystali. Jeden z nich uzyskał certyfikat poświadczający kompetencje do zdalnego nauczania w praktyce. Część pracowników wykorzystuje możliwości Wirtualnego Kampusu zamieszczając na platformie Moodle materiały dydaktyczne, w ich przekonaniu bowiem wymagają tego studenci oswojeni z nowymi technikami pracy, ale żaden kurs dydaktyczny nie jest w pełni wspomagany przez nowe metody nauczania.

Zarówno wykształcenie, jak i bogaty dorobek naukowy nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na filologii polskiej, znaczący pod względem jakościowym i ilościowym, odpowiada założeniom programu kształcenia i efektom kształcenia. Zainteresowania badawcze kadry koncentrują się wokół zagadnień należących do modułu przedmiotów podstawowych i kierunkowych, tj. różnorodnych tematów z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa, edytorstwa, etnolingwistyki i dydaktyki, co sprzyja realizacji założeń kształcenia na omawianym kierunku.

Ocena spełnienia kryterium 2.2 – w pełni

Uzasadnienie oceny

Dorobek naukowy pracowników – osiągnięcia naukowe, organizacyjne oraz realizowane w ramach grantów projekty badawcze (choć niezbyt liczne) w pełni umożliwiają realizację programu i efektów kształcenia na kierunku filologia polska. Dla wzmocnienia założeń w zakresie kształcenia warto byłoby zintensyfikować badania naukowe w zakresie literaturoznawstwa oraz wprowadzić w większym stopniu metody zdalnego nauczania w praktyce, traktując je jako uzupełnienie, a nie zaś zastąpienie dotychczasowych form pracy dydaktycznej.

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

Polityka kadrowa sprzyja rozwojowi kadry naukowej, podnoszeniu kwalifikacji i aktywizacji zawodowej. Pracownicy regularnie są informowani o organizowanych szkoleniach i wyjazdach zagranicznych w ramach europejskich programów edukacyjnych; każdego roku co najmniej 2 osoby wyjeżdżają za granicę na staż bądź w ramach wymiany dydaktycznej. Ponadto jednostka finansuje wyjazdy na

konferencje, badania naukowe i staże zagraniczne, a także współfinansuje studia podyplomowe służące podnoszeniu kompetencji merytorycznych i dydaktycznych kadry, z czego pracownicy chętnie korzystają, widząc w tym szansę na rozwój i awans zawodowy. Do wydajnej pracy zachęca czytelny system motywacyjny, opierający się na ankietach okresowej oceny pracownika i studenckich ankietach oceny zajęć danego pracownika, których noty wpływają na nagrody za konkretne osiągnięcia w zakresie nauki, organizacji i dydaktyki. Czytelny jest również obowiązujący w jednostce system zatrudnień (ogólnopolskie konkursy), jak i awansów zawodowych, opierających się na precyzyjnie określonych kryteriach merytorycznych. Żaden z pracowników na spotkaniu z Komisją nie miał zastrzeżeń do obowiązującego systemu motywacji i awansu, uznając go za w pełni sprawiedliwy i satysfakcjonujący.

Ocena spełnienia kryterium 2.3 – w pełni

Uzasadnienie oceny

Polityka kadrowa jest czytelna, z przejrzystymi regułami opisanymi w stosownych dokumentach Uczelni, przyjazna pracownikom, dzięki czemu sprzyja ich rozwojowi i awansom zawodowym. Uczelnia zapewnia pracownikom znaczne wsparcie finansowe oraz administracyjno-organizacyjne, zwłaszcza w zakresie wyjazdów zagranicznych oraz podejmowania dodatkowych form szkolenia służących podnoszeniu kwalifikacji (współfinansowanie studiów podyplomowych). Wymienione czynniki wpływają bardzo pozytywnie na rozwój i umiędzynarodowienie kadry.

2.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadające/odpowiadających obszarowi/obszaram kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.*

Instytut Filologii Polskiej UMCS prowadzi wielokierunkowe badania naukowe w obszarze nauk humanistycznych, do którego został przyporządkowany kierunek. Wyniki badań znajdują odzwierciedlenie w regularnie publikowanych pracach naukowych – w latach 2012-2015 pracownicy wydano łącznie 44 książki autorskie, 70 monografii pod redakcją, 439 artykułów w monografiach (43 – w językach obcych, 396 – w języku polskim) oraz 366 artykułów w czasopismach naukowych, a także w aktywnym uczestnictwie w konferencjach krajowych i zagranicznych (wygłoszono 554 referaty). Wymienione efekty badań podporządkowane są realizacji założonych efektów kształcenia należących do kierunku, zwłaszcza w zakresie rozwijania wiedzy o języku, literaturze i kulturze polskiej z uwzględnieniem specyfiki regionalnej oraz dydaktyki. Dorobek naukowy pracowników wykorzystywany w czasie procesu dydaktycznego przyczynia się również do rozwijania umiejętności analityczno-interpretacyjnych i kompetencji zawodowych studentów, a także umożliwia realizację efektów przyporządkowanych do dyscypliny, głównie w zakresie pogłębiania wiedzy, krytycznego myślenia oraz pracy w grupie.

Ocena spełnienia kryterium 2.4 – w pełni

Uzasadnienie oceny

Badania prowadzone w jednostce są różnorodne, dające możliwość kształcenia i kształtowania założonych efektów obszarowych należących do dyscypliny (literaturoznawstwo, językoznawstwo), jak i do kierunku (filologia polska), zarówno na poziomie poszczególnych stopni studiów, jak i wybranych specjalizacji. Pracownicy naukowcy są aktywni naukowo i organizacyjnie, co zapewnia stały rozwój kadry i wzrost poziomu badań naukowych mieszczących się w kierunkowych obszarach badań.

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

Zauważalna jest korelacja między prowadzonymi w jednostce badaniami a procesem dydaktycznym. Wyniki badań naukowych prowadzonych w jednostce są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji. Najczęstszą formą wykorzystania efektów badań w dydaktyce jest korzystanie w czasie zajęć z publikacji naukowych pracowników z zakresu dziedzin, których dotyczy dany przedmiot, co potwierdzają listy lektur z sylabusów. Oprócz tego znajdujące się w ofercie dydaktycznej kierunku przedmioty fakultatywne, wykłady oraz konserwatoria, a także seminaria magisterskie i licencjackie, wynikają w dużej mierze z prowadzonych badań potwierdzonych publikacjami pracowników prowadzących zajęcia na filologii polskiej. Związek prowadzonych badań z programem studiów zauważalny jest również w tworzeniu nowej oferty dydaktycznej w postaci specjalizacji (np. redaktorsko-medialna, edytorska) oraz proponowa-

nych w ich obrębie nowych przedmiotów. Tym samym należy uznać, iż w jednostce są podejmowane działania zmierzające do modyfikacji i doskonalenia programu pod wpływem prowadzonych badań naukowych, co nie narusza jednak jego stabilności w zakresie podstawowych przedmiotów i przypisanych im efektów kształcenia.

Ocena spełnienia kryterium 2.5 – w pełni

Uzasadnienie oceny

Program studiów podlega stopniowym modyfikacjom, m.in. w związku z prowadzonymi przez pracowników badaniami. Dotyczy to propozycji zajęć fakultatywnych oraz specjalizacyjnych, których oferta jest corocznie wzbogacana w miarę potrzeb dydaktycznych. Ponadto liczne publikacje naukowe pracowników są regularnie wykorzystywane w czasie zajęć dydaktycznych, co potwierdzają dane z sylabusów. Tym samym rezultaty prowadzonych w jednostce badań są wykorzystywane w procesie dydaktycznym.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

Ocena spełnienia kryterium 3 – wyróżniająca

Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 3

Jednostka współpracuje z otoczeniem wszechstronnie, w sposób intensywny i regularny, będąc zauważalnym w regionie kreatorem życia kulturalnego i strażnikiem dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny. W różnorodne działania angażuje studentów, stwarzając im możliwości kontaktu i wymiany doświadczeń z licznymi instytucjami, potencjalnymi pracodawcami. Ci ostatni, uczestnicząc w pracach zespołu programowego, mają realny wpływ na program studiów, w tym specjalizacji, na efekty kształcenia i ich weryfikację.

Zalecenia w odniesieniu do kryterium 3

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.*

Jednostka współpracuje intensywnie z potencjalnymi pracodawcami absolwentów filologii polskiej, m.in. takimi jak szkoły, wydawnictwa, radio, teatry, urzędy, domy kultury. Z wieloma instytucjami podpisano stałe umowy o współpracy (przede wszystkim ze szkołami), a z niektórymi - umowy na realizację konkretnych projektów (np. organizację konferencji). Stała współpraca obejmuje przede wszystkim praktyki studenckie, których charakter, przebieg i formy oceny uczelnia ustala w porozumieniu z interesariuszami zewnętrznymi wchodzącymi w skład zespołów programowych. W ramach współpracy są realizowane także imprezy popularyzatorskie (m.in. w zakresie języka polskiego, tradycji regionalnych), konkursy, festiwale i warsztaty, pozwalające studentom zdobyć umiejętności organizacyjne oraz poznać przyszłych pracodawców. Interesariusze (na spotkaniu z Komisją było 9 przedstawicieli różnych instytucji kultury i szkół) podkreślali bardzo ścisłą współpracę z Jednostką, realny wpływ na program studiów i efekty kształcenia (m.in. wspólne opracowywanie nowych specjalizacji i modyfikacje istniejących), jak również stałą wymianę opinii i ocen na temat studiów oraz studentów i ich kompetencji, co ma służyć podniesieniu poziomu procesu dydaktycznego i dostosowaniu kompetencji studentów do potrzeb rynku pracy. Wśród godnych pochwały przedsięwzięć służących realizacji powyższych celów jest idea wolontariatu popularyzowana przez interesariuszy zewnętrznych i wdrażana przez nich w życie, m.in. przez stwarzanie przez instytucje kultury krótkoterminowych miejsc pracy, dzięki czemu studenci mogą podnosić swe kompetencje zawodowe i w praktyce poznać działanie różnych instytucji. Równie ważną ideą lansowaną przez interesariuszy, a wdrażaną przez Jednostkę, jest aktywizacja studentów poprzez stałe uczestnictwo w kulturze. Współpracując z uczelnią instytucje kultury zapraszają studentów na całodzienne spotkania, widząc w tym kolejny sposób na profilowanie zainteresowań słuchaczy, co może sprzyjać szybszemu i pewniejszemu wyborowi ich własnej ścieżki zawodowej. W latach 2010-2015 realizowano na Uczelni, w tym na filologii polskiej, projekt edukacyjny „UMCS dla rynku pracy i gospodarki opartej na wiedzy” (www.praktyki.wh.umcs), współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w

ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, kładący nacisk na efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli. W jego realizację były zaangażowane liczne podmioty zewnętrzne. Po wygaśnięciu programu nadal prowadzona jest zintensyfikowana współpraca polonistyki UMCS ze szkołami (umowa podpisana z 15 jednostkami) w ramach programu polonistyka.edu. W organizowane dla uczniów i nauczycieli prelekcje, warsztaty i wykłady, angażowani są studenci z kół naukowych, co można również uznać za kolejną formę przygotowania zawodowego.

Ocena spełnienia kryterium 3.1 – wyróżniająca

Uzasadnienie oceny

Jednostka intensywnie współpracuje z otoczeniem, podejmując działania z liczącymi się na rynku pracy polonisty instytucjami kulturalnymi – szkołami, teatrami, wydawnictwami, urzędami, nie tylko wnosząc wartości kulturowe do najbliższego otoczenia, ale prezentując przed studentami różne możliwości kariery zawodowej. Współpraca opiera się na aktywnym włączaniu studentów w liczne przedsięwzięcia o charakterze popularyzatorsko-edukacyjnym, festiwalowym i warsztatowym. Praktyczne przygotowanie zawodowe zapewniają praktyki, obowiązkowe dla wszystkich studentów zgodnie z wybranym typem specjalizacji, jak również wolontariaty. Oceny praktyk wystawia opiekun praktyk w miejscu ich odbywania, a końcówką – wyznaczony nauczyciel akademicki na podstawie przedłożonych dzienników i opinii, co umożliwia weryfikację konkretnych umiejętności, a tym samym założonych efektów kształcenia. Interesariusze zewnętrzni uważają współpracę z jednostką za ważną i cenną, przyczyniającą się do zwiększenia efektywności kształcenia.

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

Jednostka nie prowadzi studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych.

Ocena spełnienia kryterium 3.2 – nie dotyczy

Uzasadnienie oceny – nie dotyczy

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych

Ocena spełnienia kryterium 4 – w pełni

Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 4

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, dostęp do zasobów bibliotecznych i informacyjnych Wydziału Humanistycznego są odpowiednio dostosowane do potrzeb studentów, oferując - również studentom niepełnosprawnym - dobre warunki do realizacji programu i efektów kształcenia.

Zalecenia w odniesieniu do kryterium 4

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.*

Siedzibą kierunku jest nowy budynek Wydziału Humanistycznego zlokalizowany przy Pl. Marii Curie-Skłodowskiej 4A. Filologia polska korzysta tu z dziewięciu wyposażonych w nowoczesny sprzęt multimedialny sal dydaktycznych i dwóch dużych auli, a także dwóch sal audiowizualnych do prowadzenia prezentacji. IFP ma do dyspozycji 2 pracownie komputerowe (łącznie 37 stanowisk); studenci

poszczególnych specjalności mogą w nich korzystać ze specjalistycznych programów do obróbki graficznej i do składania tekstu oraz pakietu programów biurowych. W budynku Wydziału Humanistycznego znajdują się punkty ksero, a na terenie całego kampusu zainstalowano bezpłatną sieć WiFi. W budynku Wydziału Humanistycznego zastosowano szereg rozwiązań umożliwiających swobodne poruszanie się studentom z niepełnosprawnością ruchową - zainstalowano podjazdy i wejścia z poziomu gruntu oraz odpowiednio dostosowane windy i toalety; każde drzwi mają oznaczenia dla osób niewidomych i niedowidzących, a działający w Bibliotece Głównej serwis Akademicka Biblioteka Cyfrowa udostępnia takim osobom materiały dydaktyczne dostosowane do ich potrzeb. Zespół ds. Jakości Kształcenia cyklicznie przeprowadza audyty dostosowania infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Studenci bardzo pozytywnie ocenili dostęp do infrastruktury w celu prowadzenia prac naukowo badawczych oraz organizacji imprez i konferencji naukowych. W zależności od potrzeb Instytut udostępnia studentom poszczególne pomieszczenia, różnego rodzaju sprzęt audiowizualny i multimedialny oraz pomoc pracownika technicznego. Zajęcia wychowania fizycznego odbywają się na terenie Akademickiego Ośrodka Sportowego UMCS, wyposażonego w basen, korty tenisowe oraz hale sportowe.

2. Ocena spełnienia kryterium 4.1 - w pełni

3. Uzasadnienie oceny

Infrastruktura naukowo-dydaktyczna siedziby ocenianego kierunku jest dostosowana do liczebności grup, naukowych i dydaktycznych potrzeb studentów oraz charakteru prowadzonego kształcenia. W budynku WH i Bibliotece Głównej zastosowano szereg udogodnień dla studentów niepełnosprawnych.

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.*

1. Opis stanu faktycznego

Studenci filologii polskiej mają dostęp do zbiorów dwóch bibliotek uczelnianych. Księgozbiór Biblioteki Głównej UMCS, w pełni skomputeryzowanej, zlokalizowanej w bliskim sąsiedztwie budynku Wydziału Humanistycznego, liczy przeszło półtora miliona woluminów. W siedzibie kierunku znajduje się Biblioteka Wydziału Humanistycznego powstała w 2005 roku z połączenia sześciu bibliotek Instytutu Filologii Polskiej, także skomputeryzowana; jej zbiory liczą obecnie prawie 200 tysięcy woluminów. W trzech czytelnich biblioteki jest około 140 miejsc i 15 stanowisk komputerowych z wolnym dostępem do Internetu. Księgozbiór obu bibliotek, a także zbiory specjalistyczne i tematyczne znajdujące się w gabinetach kadry kierunku w pełni zaspokajają dydaktyczne i naukowe potrzeby studentów ocenianego kierunku, którzy mają do dyspozycji jeszcze kilka dobrze zaopatrzonych lubelskich bibliotek (m.in. Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Politechniki Lubelskiej oraz Miejskiej Biblioteki).

Studenci UMCS mają dostęp do licznych baz danych, między innymi Wirtualnej Biblioteki Nauki, Biblioteki Wirtualnej UMCS – modułu Lubelskiej Biblioteki Wirtualnej, cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej ACADEMICUS.

2. Ocena spełnienia kryterium 4.2 - w pełni

3. Uzasadnienie oceny

Studenci ocenianego kierunku mają szeroki dostęp do zasobów bibliotecznych i informacyjnych niezbędnych do prawidłowego przebiegu procesu kształcenia.

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów.

1. Opis stanu faktycznego – jednostka nie prowadzi kształcenia na odległość

2. Ocena spełnienia kryterium 4.3 – nie dotyczy

3. Uzasadnienie oceny – nie dotyczy

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy

Ocena spełnienia kryterium 5 – w pełni

Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 5

Pomoc naukową i dydaktyczną zapewnianą studentom przez Jednostkę należy uznać za odpowiednią, wspierającą proces uczenia się i sprzyjającą wszechstronnemu rozwojowi studentów. Wydział Humanistyczny zapewnia studentom opiekę materialną we wszystkich formach przewidzianych przepisami prawa, a procedury związane z podejmowaniem decyzji w tej kwestii są w opinii studentów transparentne i efektywne. Jednostka stworzyła studentom odpowiednie warunki administracyjne i organizacyjne do krajowej i międzynarodowej wymiany, udział studentów w programach mobilności jest jednak zbyt niski. Studenci mają wszechstronne wsparcie w kontaktach ze środowiskiem naukowym i społecznym i szeroko takie możliwości wykorzystują. Wsparcie studentów niepełnosprawnych budzi uznanie i umożliwia im pełny udział w procesie kształcenia. Studenci na ogół wysoko oceniają obsługę administracyjną związaną z procesem dydaktycznym i pomocą materialną.

Zalecenia w odniesieniu do kryterium 5: należy zintensyfikować starania o zwiększony udział studentów w krajowej i międzynarodowej wymianie

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiąganiu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.*

1. Opis stanu faktycznego

Studenci ocenianego kierunku wysoko ocenili wsparcie naukowe i dydaktyczne ze strony władz i kadry kierunku. Wskazali na dostępność nauczycieli akademickich (regularne konsultacje, kontakt mailowy i telefoniczny poza zajęciami), pomoc opiekunów roku, powoływanych przez dziekana po konsultacji z przedstawicielami Wydziałowego Samorządu Studenckiego, w rozwiązywaniu bieżących problemów, konsultacje na zajęciach i poza nimi w sprawach naukowych, na przykład w pisaniu artykułu, pracy przejściowej czy dyplomowej. Studenci są wspierani w zdobywaniu umiejętności badawczych także w ramach działalności kół naukowych (na WH jest ich 8) – zrzeszeni w nich studenci dzięki pomocy merytorycznych opiekunów tych kół stają się uczestnikami lub organizatorami konferencji naukowych, publikują naukowe teksty, biorą udział w obozach naukowo-badawczych, konkursach naukowych, organizują warsztaty podczas Dni Otwartych UMCS. Członkowie kół naukowych na spotkaniu z ZO podkreślali partnerskie relacje pomiędzy studentami a kadrami, pozostawiającą młodym polonistom duże pole do samodzielnej pracy badawczej; pracownicy IFP podkreślali natomiast obopólne korzyści z tej współpracy wskazując na wypadki cytowania studenckich opracowań naukowych we własnych tekstach.

Procedura przyznawania świadczeń pomocy materialnej dla studentów ocenianego kierunku działa na podstawie *Regulaminu przyznawania świadczeń o charakterze socjalnym dla studentów*, (Zarządzenia nr 53/2015 Rektora UMCS w Lublinie z dnia 28 września 2015 roku), a także *Regulaminu przyznawania stypendium Rektora dla najlepszych studentów* (Zarządzenia nr 54/2015 Rektora UMCS w Lublinie z dnia 28 września 2015 roku). Oba regulaminy zostały wprowadzone po konsultacji z wydziałowym organem Samorządu Studenckiego. Oferowana studentom pomoc materialna swoim zakresem obejmuje wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Decyzje w sprawie przyznania stypendium podejmuje Wydziałowa Komisja Stypendialna, w skład której w większości wchodzi studenci, zgodnie z art. 177 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Wszystkie informacje z tego zakresu dostępne są na stronie internetowej

Uczelni oraz w dziekanacie Instytutu. W opinii studentów opieka materialna zapewniana przez Jednostkę jest odpowiednia, a procedury związane z przyznawaniem pomocy materialnej są przejrzyste i nie budzą zastrzeżeń.

2. Ocena spełnienia kryterium 5.1

wyróżniająco

3. Uzasadnienie oceny

Studenci filologii polskiej otrzymują wszechstronne i efektywne wsparcie naukowe i dydaktyczne, są wspomagani w rozwoju naukowym i motywowani do samodzielnej pracy badawczej. Opieka materialna opiera się na czytelnym, powszechnie akceptowanych i zgodnych z prawem zasadach

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.*

1. Opis stanu faktycznego

Studenci filologii polskiej mają pełną możliwość korzystania z krajowych i międzynarodowych programów mobilnościowych w ramach programu MOST oraz ERASMUS+ . Na spotkaniu z ZO potwierdzili, iż znane im są procedury rekrutacji związane z programem mobilności studenckiej, i w ich opinii są one przejrzyste i zrozumiałe. Koordynator Wydziałowy odbywa spotkania ze studentami pierwszych lat studiów I i II stopnia przekazując im możliwości związane z programami międzynarodowej wymiany studentów, szczegółowe informacje na ten temat dostępne są także na stronie internetowej Uczelni, na tablicach informacyjnych w budynku Wydziału i Rektoratu. Jednostka umożliwia studentom udział w programach mobilnościowych także poprzez odpowiednią organizację procesu kształcenia: plan studiów przewiduje przenoszenie punktów ECTS w wypadku uczestniczenia w programach ERASMUS+ i MOST, władze Wydziału dbają o popularyzację wiedzy na temat systemu ECTS i możliwości uznawania osiągnięć wyrażonych za pomocą punktów ECTS – wiedzę tę zdemontrowali studenci na spotkaniu z ZO. Studenci ocenianego kierunku korzystają jednak z możliwości krajowej i międzynarodowej wymiany w ograniczonym zakresie. Z oferty wymiany międzynarodowej skorzystało do tej pory 22 studentów: 6 w roku akademickim 2012/2013; tyle samo w roku następnym oraz 10 studentów w roku akademickim 2014/2015. Liczba osób przyjeżdżających wynosi odpowiednio 1;1;2. Program wymiany krajowej MOST cieszy się jeszcze mniejszym zainteresowaniem - jak wynika z danych zaprezentowanych przez twórców raportu samooceny, w ciągu ostatnich 3 lat, udział w programie wziął zaledwie 1 student. W opinii Koordynatora Wydziałowego ds. Programów Międzynarodowych niewielkie zainteresowanie studentów programami mobilnościowymi wynika ze specyfiki kierunku (filologia narodowa), a także z dodatkowych kosztów finansowych wiążących się z granicznymi wyjazdami studentów.

Studenci mają swój udział w prowadzonej przez Instytut współpracy międzynarodowej: Koła Naukowe Wydziału Humanistycznego utrzymują kontakty z kołami naukowymi z zagranicy, poloniści biorą udział w konferencjach międzynarodowych (np. Międzynarodowa Konferencja Naukowa: *Swoboda wypowiedzi artystycznej a pułapki wolności* (23–24 kwietnia 2015), czy też *Oral History In Central-Eastern Europe: current research areas, challenges and specificity* (Łódź, 17–18 września 2015), uczestniczą także w organizacji Festiwalowej Żywej Biblioteki w ramach Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Ludowej *Mikołajki Folkowe* (grudzień 2014). Ścisła współpraca Jednostki z międzynarodowymi ośrodkami nauki, w ramach której podejmowane są wspólne projekty naukowe oraz uczestnictwo pracowników w programach wymiany międzynarodowej mają istotny wpływ na atrakcyjność procesu kształcenia na ocenianym kierunku i możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

2. Ocena spełnienia kryterium 5.2: w pełni

3. Uzasadnienie oceny

Jednostka stwarza studentom ocenianego kierunku szereg możliwości związanych z programem mobilności krajowej oraz międzynarodowej. Niewielkie zainteresowanie studentów udziałem w programach ERASMUS+ oraz MOST ma związek ze specyfiką ocenianego kierunku, a także możliwościami finansowymi studentów. Studenci mają kompletną wiedzę dotyczącą systemu punktów ECTS. Współ-

praca studentów z międzynarodowym środowiskiem naukowym odbywa się głównie poprzez udział w konferencjach naukowych.

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.*

1. Opis stanu faktycznego

Studenci filologii polskiej, zwłaszcza członkowie Kół Naukowych, biorą udział w badaniach naukowych prowadzonych wspólnie z kadrami naukowymi: publikują swoje teksty w instytutowych monografiach i pismach, redagują pod opieką nauczycieli akademickich własne czasopisma, uczestniczą w panelach dyskusyjnych i warsztatach, w konferencjach naukowych jako referenci i uczestnicy dyskusji, a potem autorzy tekstów w tomach pokonferencyjnych. Tematy prac dyplomowych często są ściśle związane z badaniami prowadzonymi w Instytucie Filologii Polskiej.

Jednostką odpowiedzialną za rozwój zawodowy studentów i absolwentów Uniwersytetu jest od 1997 roku Biuro Karier. Działania Biura Karier to m.in. poradnictwo zawodowe i psychologiczne, organizacja szkoleń i warsztatów mających na celu rozwijanie kompetencji społecznych studentów, dodatkowych praktyk i spotkań z pracodawcami, coaching indywidualny i zespołowy, udostępnianie ofert pracy, działania na rzecz absolwentów UMCS. Aktualne informacje zamieszczane są na stronie internetowej Uczelni (Biuro Karier ma tu swoją zakładkę) oraz na portalu społecznościowym Facebook. W ramach uczelnianego programu *UMCS dla rynku pracy* zrealizowany został projekt *Talenty UMCS*, mający na celu przygotowanie studentów do wejścia na rynek pracy oraz adresowaną do przyszłych pracodawców promocję szczególnie zdolnych studentów bądź ich zespołów. W ramach projektu studenci biorą liczny udział w spotkaniach coachingowych, których celem jest wzmocnienie potencjału ich uczestników z myślą o rynku pracy. Do udziału w projekcie zgłaszać się mogą osoby indywidualne, wyróżniające się osiągnięciami naukowymi, zawodowymi, artystycznymi, sportowymi oraz całe zespoły realizujące przedsięwzięcia naukowe, kulturalne czy społeczne. Do tej pory akces do projektu zgłosiło ponad 100 zespołów oraz 150 osób indywidualnych, na spotkaniu z Biurem Karier Zespołowi Oceniającemu nie przedstawiono jednak dokumentacji świadczącej o udziale studentów filologii polskiej w tym projekcie.

Jednostka prowadzi ścisłą i intensywną współpracę z otoczeniem społecznym, kulturalnym oraz gospodarczym, realizując tym samym misję Uniwersytetu oraz misję miasta Lublin. Załączona do Raportu Samooceny obszerna lista instytucji, z którymi Instytut współpracuje w sposób stały bądź okazjonalny, a przede wszystkim informacje przedstawione przez pracowników oraz studentów spotkaniach z ZO świadczą o istotnej roli, jaką współpraca z tymi środowiskami odgrywa w procesie kształcenia. Studenci, przy współpracy z ośrodkami kulturalnymi, organizują panele dyskusyjne i filmowe, warsztaty, sympozja naukowe. Członkowie Koła Artystyczno - Naukowego Teatrológów we współpracy z Akademickim Centrum Kultury UMCS "Chatka żaka" organizują warsztaty teatralne; wraz z Akademickim Radiem Centrum oraz lubelską Gazetą Wyborczą organizowane jest przedsięwzięcie Podwieczorki Czwartkowe - cykl comiesięcznych spotkań z artystami i krytykami teatralnymi. Koło Naukowe Młodych Dydaktyków ściśle współpracuje z lubelskimi szkołami, organizując m.in. warsztaty oceniania prac maturalnych oraz cykliczny Konkurs Ortograficzny *Połamać Pióro* adresowany do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Powyższe przykłady świadczą o intensywnej współpracy środowiska akademickiego ze środowiskiem społecznym, kulturalnym oraz gospodarczym.

2. Ocena spełnienia kryterium 5.3: W PEŁNI

3. Uzasadnienie oceny

Jednostka oferuje studentom wsparcie zawodowe i psychologiczne w ramach działalności Biura Karier, jednakże podczas wizytacji nie przedstawiono dokumentów świadczących o udziale studentów ocenianego kierunku w projektach Biura. Studenci są włączani w działalność naukową kadry na wiele sposobów, nauczyciele akademicy traktują ich jako partnerów w prowadzonych przez siebie bada-

niach. Instytut ściśle współpracuje ze środowiskiem społecznym, gospodarczym i kulturalnym, o czym świadczy mnogość spotkań, imprez i projektów, w których studenci biorą udział lub które organizują.

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

1. Opis stanu faktycznego

Niepełnosprawni studenci ocenianego kierunku mogą liczyć na odpowiednią pomoc umożliwiającą im pełny udział w procesie kształcenia, w zależności od rodzaju i stopnia niepełnosprawności. Obecnie na ocenianym kierunku kształcą się 5 studentów niepełnosprawnych - 2 z niepełnosprawnością ruchową, 1 osoba niedowidząca oraz 2 z innymi rodzajami niepełnosprawności. Budynek WH ma liczne ułatwienia dla niepełnosprawnych (windy, w tym winda zaadaptowana do potrzeb osób niedowidzących i niewidomych, podjazdy, toalety). Za wsparcie studentów UMCS z niepełnosprawnościami odpowiedzialny jest Zespół ds. Studentów Niepełnosprawnych. Do realizowanych w Uczelni form wsparcia tych studentów należy m.in. bezpłatny transport, pomoc asystenta, możliwość wypożyczenia wózka inwalidzkiego, a także możliwość skorzystania ze specjalistycznego sprzętu technodydaktycznego, takiego jak dyktafon, powiększalnik Opti Verso 2, kieszonkowy elektroniczny powiększalnik video FarView, systemy FM Amigo T5/R5 i Domino Pro, służące do przekazywania dźwięku falami FM bezpośrednio od nauczyciela do uszu studenta, przenośny monitor brajlowski Braille Mate, stanowiska komputerowe z oprogramowaniem JAWS, SuperNova (powiększanie tekstu, sterowanie kolorem, kontrastem, jasnością, czytanie i literowanie dowolnego tekstu z ekranu, szybka i funkcjonalna obsługa brajla), syntezytor mowy IVONA, klawiatura komputerowa z nakładką, klawiatura powiększona, trackball. Warto zaznaczyć, iż student może zgłosić zapotrzebowanie na dodatkowy sprzęt, jeśli Uczelnia obecnie takim nie dysponuje. W siedzibie Zespołu ds. Studentów Niepełnosprawnych można wypożyczyć książki z zakresu wiedzy o niepełnosprawności, rozwoju osobistym i zawodowym, psychologii. Biblioteka Główna UMCS umożliwia odbiór zamówionych w wypożyczalni książek przez osoby upoważnione przez studentów z niepełnosprawnością.

Studenci niepełnosprawni mogą skorzystać z dodatkowego lektoratu z języka angielskiego, a w ramach zajęć z wychowania fizycznego prowadzone są zajęcia rehabilitacyjne. W razie potrzeby mogą otrzymać indywidualnie dobrane materiały dydaktyczne w formie umożliwiającej właściwe przyswojenie wiedzy i przygotowanie się do zaliczenia przedmiotu, prowadzący dostosowują sposoby weryfikacji efektów kształcenia do rodzaju niepełnosprawności studenta. Zespół ds. Studentów Niepełnosprawnych organizuje szereg szkoleń dla pracowników i studentów UMCS z zakresu wsparcia osób niepełnosprawnych, m.in. z języka migowego, odbył się także panel Psychokino, przeprowadzony wraz z lekarzem psychiatrą, mający na celu wskazanie sposobu postępowania w sytuacji, gdy student z niepełnosprawnością staje się agresywny. Na podstawie tego panelu wydany zostanie poradnik. Do dyspozycji studentów niepełnosprawnych jest również psycholog, oferujący poradnictwo w kwestii efektywności przyswajania wiedzy, a także prawnik.

Uczelnia organizuje – cieszące się dużym zainteresowaniem – dydaktyczne wyjazdy adaptacyjne wspólne dla osób pełnosprawnych i z niepełnosprawnością. Koszty tych wyjazdów są w całości pokrywane z dotacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Zespół ds. Studentów Niepełnosprawnych umożliwia studentom uczestnictwo w szkoleniach mających na celu pomoc w uzyskaniu wiedzy i umiejętności przydatnych do rozwoju potencjału osobistego. Osoby niepełnosprawne mają możliwość ubiegania się o przyznanie stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, zgodnie z *Regulaminem przyznawania świadczeń o charakterze socjalnym dla studentów UMCS w Lublinie*.

2. Ocena spełnienia kryterium 5.4: wyróżniająco

3. Uzasadnienie oceny

Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym kompletne – naukowe, dydaktyczne i materialne - wsparcie umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia. Zespół ds. Studentów Niepełnosprawnych zapewnia opiekę prawną i psychologiczną, możliwość rozwoju kompetencji osobistych, kształcenie językowe zgodne z potrzebami studenta, a także umożliwia naukę i integrację studentów w ramach wyjazdów dydaktycznych. Prowadzący zajęcia, uwzględniając rodzaj niepełnosprawności

studenta, dostosowują do niej sposób weryfikacji efektów kształcenia. Zespół ds. Studentów Niepełnosprawnych zapewnia również urządzenia, materiały i szkolenia edukacyjne pozwalające na poznanie zachowań i reakcji studenta z niepełnosprawnością.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Opis stanu faktycznego

Obsługa administracyjna na ocenianym kierunku zapewniana jest przez sekretariat IFP, dziekanat Wydziału Humanistycznego oraz internetowy system USOS. Studenci na stronie internetowej mają dostęp do pełnej dokumentacji związanej z programem kształcenia, procedurach toku studiów, w tym dotyczących przyznawania pomocy materialnej. Aktualne informacje przekazywane są również za pomocą tradycyjnych tablic ogłoszeń znajdujących się w budynku Wydziału Humanistycznego. Zdaniem studentów godziny funkcjonowania zarówno dziekanatu, jak i sekretariatu dostosowane są do ich potrzeb, a pracownicy administracyjni są osobami przyjaznymi i kompetentnymi, zawsze chętnie służącymi pomocą – za wyjątkiem personelu Biblioteki Wydziałowej. Poloniści nie mają zastrzeżeń do sprawności systemu obsługi administracyjnej oraz sposobu wydawania decyzji z zakresu procesu dydaktycznego i pomocy materialnej.

2. Ocena spełnienia kryterium 5.5: w pełni

3. Uzasadnienie oceny

Studenci wysoko ocenili system obsługi administracyjnej Uczelni, sposób przekazywania informacji oraz wydawania decyzji, kompetencje i zyczliwość pracowników dziekanatu i sekretariatu; zgłosili zastrzeżenia do obsługi administracyjnej Biblioteki Wydziałowej.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

Ocena spełnienia kryterium 6 – w pełni

Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 6

Funkcjonujący na Wydziale Humanistycznym UMCS, w tym na ocenianym kierunku, wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest efektywny, działające w jego ramach procedury pozwalają na monitorowanie, ocenę i doskonalenie poszczególnych elementów procesu kształcenia, włączenie w ten proces interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych, zapewnienie swobodnego i powszechnego dostępu do informacji o procesie kształcenia i jego wynikach, gromadzenie i analizę dokumentacji związanej z tym procesem. W Uczelni i na Wydziale Humanistycznym przeprowadza się także systematyczną ocenę efektywności WSZJK i jego wpływu na doskonalenie jakości kształcenia

Zalecenia w odniesieniu do kryterium 6

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:*

6.1.1 projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych,*

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania,*

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

- 6.1.5 wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia,*
- 6.1.6 kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej,*
- 6.1.7 wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,
- 6.1.8 zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,
- 6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia,
- 6.1.10 dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

1. Opis stanu faktycznego

1. Plany i Programy studiów oraz efekty kształcenia na kierunku „filologia polska” zostały zatwierdzone i przyjęte przez Radę Wydziału Humanistycznego oraz Senat Uczelni, a podstawą jest Uchwała Nr XXIII – 11.6/13 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie wytycznych do projektowania efektów kształcenia, programów kształcenia i planów studiów oraz uruchamiania nowych kierunków studiów pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich. Analiza programów studiów przebiega przy udziale takich Interesariuszy wewnętrznych, jak nauczyciele akademicy wchodzący w skład minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów i pozostali nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na filologii polskiej. Z przeprowadzonych rozmów i dokumentacji wynika, iż efektem prac podjętych w tym zakresie jest realizacja projektu pt. *UMCS dla rynku pracy i gospodarki opartej na wiedzy*. Opiniowanie oraz inicjowanie zmian w programach kształcenia leży w gestii funkcjonującego w strukturze Wydziału Wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Opracowano harmonogram prac Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Humanistycznym, który przewiduje okresowe przeglądy i doskonalenia programów kształcenia. Na kształtowanie programu mają również wpływ studenci poprzez udział w procesie ankietyzacji, wypełniając *Ankiety oceny zajęć*, a także osoby kończące studia biorąc udział w *Ankiecie dotyczącej oceny kierunkowych efektów kształcenia oraz programu studiów*. Jak wynika ze spotkania z przedstawicielami pracodawców i analizy dokumentacji, brali oni czynny udział w przeglądzie programów studiów, co umożliwiło wprowadzenie zmian w ich treści wynikających z potrzeb rynku pracy. Do interesariuszy zewnętrznych, z którymi prowadzono rozmowy na temat programów kształcenia, należały m. in. placówki oświatowe, wydawnictwa, instytucje kultury, prasa i telewizja lokalna. Reprezentanci interesariuszy zewnętrznych wchodzi w skład Rady Pracodawców przy Wydziale Humanistycznym, współpracującej z Wydziałem w obszarach naukowo badawczym, edukacyjnym oraz promocyjnym, zgodnie z ustalonymi formami i harmonogramem współpracy. Efektem prac nad zmianami programu kształcenia jest *Sprawozdanie z działań Zespołu ds. Modyfikacji Kierunkowych Efektów Kształcenia na Kierunku „Filologia Polska”*, a konsekwencją - wprowadzenie zmian w sylabusach dla pierwszych lat studiów I i II stopnia.

- Ocena osiągnięć studenta prowadzona jest na ocenianym kierunku w sposób ciągły i polega na analizie i ocenie stopnia osiągania efektów kształcenia oraz formułowaniu na tej podstawie wniosków. Dokonuje się tego na podstawie wyników prac zaliczeniowych, egzaminów, praktyk zawodowych oraz przygotowanych przez studentów prac dyplomowych. Nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia ponosi odpowiedzialność za taki sposób realizacji zajęć, który umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Analiza osiągniętych przez studentów efektów kształcenia przeprowadzana jest m. in. przez Radę Instytutu, która sporządza protokół z realizacji kierunkowych efektów kształcenia w zakresie egzaminów kursowych na podstawie *procedury weryfikacji i doskonalenia efektów kształcenia (kierunkowych i modułowych)*. Opierając się na tych materiałach Dziekan dokonuje rocznej oceny realizacji zakładanych efektów kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale i przedstawia ją na koniec roku akademickiego Radzie Wydziału. Rada Wydziału Uchwałą przyjmuje wynikające z analizy i oceny propozycje zmian doskonalących w tym

zakresie.

- Wewnętrzny system doskonalenia jakości kształcenia obejmuje szereg procedur służących weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia. Weryfikacja ta jest m.in. przeprowadzana przez nauczycieli akademickich w toku zajęć dydaktycznych z uwzględnieniem treści i założeń przyjętych w sylabusie przedmiotu. W odniesieniu do zajęć dydaktycznych są stosowane różne formy weryfikacji, m.in. egzaminy, zaliczenia ustne, kolokwia, prace pisemne, prezentacje studentów, prace indywidualne, projekty, egzaminy dyplomowe oraz dokumentacja praktyk (dzienniki praktyk). Weryfikacja zasadności doboru metody weryfikacji ma miejsce podczas okresowego przeglądu sylabusu. Weryfikacja efektów wynikających z odbytych praktyk przeprowadzana jest na podstawie złożonej przez studenta dokumentacji. Weryfikacją samodzielności przygotowanej pracy dyplomowej zajmuje się promotor (podczas zajęć dydaktycznych, zwłaszcza seminariów dyplomowych) i recenzenci pracy. Tematy prac magisterskich zatwierdzane są na posiedzeniu Rady Wydziału Humanistycznego UMCS. Końcowa weryfikacja efektów kształcenia z zakresu wiedzy i umiejętności przebiega także w trakcie przygotowania pracy dyplomowej, liczba dyplomantów podlegającym poszczególnym promotorom pozwala bowiem na systematyczne badanie postępów przygotowania pracy z uwzględnieniem samodzielności jej pisania. Podstawą powyższych czynności jest *Ogólna procedura dotycząca zasad dyplomowania na studiach pierwszego i drugiego stopnia*. W opracowanym przez Radę Wydziału obowiązującym harmonogramie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia jest uwzględniona analiza prac dyplomowych. Wyniki przeprowadzonej analizy i podjęte działania projakościowe w tym zakresie są zawarte w sprawozdaniu z działalności Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.
- Jak wynika z informacji przedstawionych przez Władze Wydziału, harmonogram przyjęty przez Uczelnię dotyczący określenia zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się poza systemem studiów na poziomie Wydziałów są zawarte w *Uchwale nr XXIII – 22.3/15 Senatu Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie z dnia 28 stycznia 2015 r. w sprawie potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną w UMCS w Lublinie*.
- Cyklicznym monitorowaniem karier zawodowych absolwentów Uczelni zajmuje się Biuro Karier UMCS, które po przygotowaniu raportu zbiorczego dla wszystkich kierunków prowadzonych na Uczelni przekazuje go do Wydziałowych Zespołów Jakości Kształcenia. Badania te mają na celu wskazania mocnych i słabych stron oferty dydaktycznej Uczelni, analiza pozyskanych informacji pozwala na weryfikację stopnia realizacji efektów kształcenia w zakresie kompetencji i umiejętności. Badanie odbywa się przy użyciu internetowych kwestionariuszy ankiet badających opinię absolwentów o przydatności uzyskanych efektów kształcenia w pracy zawodowej oraz opinię praktykantów i stażystów.
- Polityka kadrowa Uczelni jest zgodna z założeniami misji i strategii Uniwersytetu. Do jej celów należy doskonalenie jakości pracy nauczycieli akademickich, wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli oraz osób odpowiedzialnych za programy kształcenia. Dążenie do własnego rozwoju nauczycieli akademickich znajduje odzwierciedlenie w zdobywaniu stopni naukowych, w liczbie publikacji, a także udziale kadry w konferencjach i programach badawczych. Osoby starające się o zatrudnienie w Uczelni muszą wykazać się odpowiednim dorobkiem naukowym. Kadra prowadząca zajęcia ma kwalifikacje z obszaru wiedzy odpowiadającej obszarowi kształcenia. Stanowiska są obejmowane przez nauczycieli akademickich w efekcie przeprowadzanych konkursów. Nauczyciele akademicy są oceniani zgodnie z zapisem w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Ocena jest przeprowadzana co dwa lata i dotyczy działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Arkusz oceny obowiązujący w całej uczelni jest znany pracownikom naukowo – dydaktycznym. Jednym z filarów polityki kadrowej na Wydziale jest procedura hospitacji oparta na regulaminie hospitacji. Hospitacje, którym podlegają zajęcia dydaktyczne prowadzone przez wszystkich nauczycieli akademickich, są przeprowadzane przez kierowników jednostek organizacyjnych; w wypadku kierowników zakładów hospitacje przeprowadza Dziekan Wydziału. Ważnym mechanizmem polityki kadrowej jest studencka ankieta ewaluacyjna. Kwestionariusz tej ankiety uwzględnia kryteria oceny pracy dydaktycznej, a w szczególności poziomu merytorycznego zajęć, stopnia

przygotowania nauczyciela akademickiego do ich prowadzenia, przystępności przekazu, sumiennosci pracownika, przejrzystości kryteriów zaliczania oraz obiektywizmu oceniania.

- W studenckich ankietach ewaluacyjnej ocenie podlegają wszystkie zajęcia prowadzone przez nauczycieli akademickich na filologii polskiej. Ankietowanie przeprowadza się po zakończeniu cyklu zajęć dydaktycznych z danego przedmiotu; każdy nauczyciel akademicki ma dostęp do wyników ankiet dotyczących oceny prowadzonych przez siebie zajęć. Po zakończeniu ankietyzacji opracowany zostaje raport w formie sprawozdania końcowego zawierającego analizę wyników ankietyzacji na Wydziale oraz propozycje działań naprawczych. Te oceny wykorzystywane są podczas okresowej oceny pracowników naukowo-dydaktycznych, mogą stać się podstawą nagrodzenia pracownika lub podjęcia w stosunku do niego działań dyscyplinujących. Analiza raportów końcowych i wyciąganie wniosków są podstawą planowania przez Wydziały Zespół ds. Jakości Kształcenia działań naprawczych służących polepszania jakości kształcenia.
Ocenie studentów w systemie ankietowym podlega również jakość pracy pracowników administracji związanych bezpośrednio z obsługą administracyjną studentów.
- Ocena zasobów materialnych, w tym pomocy dydaktycznych, jest ciągła. Nauczyciele akademicy mogą zgłaszać kierownikom jednostek zapotrzebowania, które są realizowane w miarę możliwości. W Uczelni istnieje system ewidencji sal, który obejmuje również ich wyposażenie. Zajęcia na kierunku „filologia polska” odbywają się w pomieszczeniach Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie, dobrze wyposażonych w sprzęt technodydaktyczny.
- Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie przyjął opracowany harmonogram działań Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na rzecz jakości kształcenia w roku akademickim 2015/2016 obejmujący między innymi ocenę procesu dydaktycznego, praktyk dydaktycznych, hospitacji zajęć, weryfikacji ECTS oraz losowo wybranych prac dyplomowych, a także badanie absolwentów. Gromadzenie, analizowanie i dokumentowanie powyższych działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia należy do zadań Zespołu ds. jakości Kształcenia (protokoły, sprawozdania). Materiały potwierdzające weryfikację efektów kształcenia (kolokwia, egzaminy, prace pisemne) gromadzą i archiwizują osoby odpowiedzialne za weryfikację efektów kształcenia.
- Dokumentacja związana z procesem kształcenia, w tym z Wydziałowym Systemem Zapewnienia Jakości Kształcenia, oraz procedury obowiązujące na Wydziale zgromadzone są w dziekanacie. Na stronie internetowej Wydziału umieszczone są plany studiów oraz informacje dotyczące zasad dyplomowania. Dostęp do informacji na stronie internetowej Wydziału jest z poziomu pracownika, kandydata na studia, studenta, doktoranta lub absolwenta. Informacje znajduje się również w formie papierowej na tablicach informacyjnych i w gablotach rozmieszczonych na Wydziale. Wszystkie wymienione dokumenty dostępne są też w dziekanacie Wydziału. Informacje o efektach kształcenia są dostępne w sylabusach przedmiotów; studenci mają do nich dostęp za pośrednictwem systemu informatycznego działającego na uczelni, prowadzący zajęcia mają też obowiązek przedstawienia sylabusów na pierwszych zajęciach. Programy studiów na poszczególnych kierunkach są dostępne na stronach internetowych Katedr. Pozostałe dokumenty dotyczące jakości, takie jak uchwały Rady Wydziału, programy studiów, protokoły z zaliczeń i egzaminów, znajdują się w Dziekanacie. Zasady przepływu informacji są zgodne z przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych studentów i pracowników zawartymi w przepisach prawa.

2. Ocena spełnienia kryterium 6.1 z uwzględnieniem kryteriów od 6.1.1 do 6.1.1.10 – w pełni

3. Uzasadnienie oceny

Działania Uczelni zmierzające do zapewnienia dobrej jakości kształcenia na kierunku „filologia polska” należy ocenić wysoko. Wydział Humanistyczny UMCS wypracował efektywną strukturę zarządzania procesem dydaktycznym oraz dokonuje systematycznej oceny efektów kształcenia. Wyniki tej oceny stanowią podstawę zmian programu studiów oraz metod ich realizacji zoriento-

wanych na doskonalenie jakości końcowych efektów procesu kształcenia.

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Opis stanu faktycznego

Wydział Humanistyczny UMCS wdrożył system umożliwiający regularne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności systematyczną ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia, okresowy przegląd programów studiów i sylabusów, analizę wyników studenckiej ankiety ewaluacyjnej, system oceny aktywności naukowo-badawczej pracowników. Przyjęte rozwiązania podlegają systematycznej, corocznej analizie w zakresie poprawności i adekwatności stosowanych narzędzi oraz możliwości poprawy ich skuteczności.

2. Ocena spełnienia kryterium 6.2

W pełni

3. Uzasadnienie oceny

W Uczelni i na Wydziale funkcjonuje efektywny system oceny działania WSZJK oparty na regularnie stosowanych procedurach, co umożliwi proces samooceny i samodoskonalenia zarówno wydziałowego i instytutowego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, jak i samego procesu kształcenia.

* - stopień spełnienia oznaczonego gwiazdką kryterium III i II stopnia warunkuje ocenę kryterium nadrzędnego, tj. odpowiednio II i I stopnia

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Jednostka trafnie i przekonująco wskazała swoje mocne strony, wskazując przede wszystkim na elementy decydujące o satysfakcjonującej zarówno studentów, jak i kadrę kierunku realizacji procesu kształcenia, a zatem atrakcyjny, dostosowany do potrzeb rynku i zainteresowań młodych ludzi, wciąż ewoluujący program studiów, doświadczoną, konsekwentnie i systematycznie rozwijającą się naukowo kadrę włączającą w swoje badania studentów, aktywność naukową, kulturalną i społeczną studentów, skuteczny WSZJK; trafnie też oceniono szanse na rozwój kierunku, dostrzegając je w poszerzeniu współpracy z kadry i studentów z ośrodkami akademickimi w kraju i za granicą oraz z otoczeniem społeczno-kulturalnym. Ta część analizy SWOT zgodna jest z ocenami zespołu wizytującego i sformułowanymi przez niego zaleceniami. ZO podziela też stwierdzenie, że słabe strony kierunku wiążą się w dużej mierze z obiektywnymi uwarunkowaniami, takimi jak zmniejszające się zainteresowanie stacjonarnymi i niestacjonarnymi studiami polonistycznymi i słaba aktywność międzynarodowa studentów, choć należałoby tu wskazać także nadreprezentację w kadrze kierunku pracowników naukowo-dydaktycznych reprezentujących (dyplomami i dorobkiem) dyscyplinę językoznawstwo, co owocuje i na co zwracali uwagę studenci - nierównowagą także na liście przedmiotów fakultatywnych. Trudno natomiast nie zgodzić się z opinią, że zagrożenia bytu i rozwoju studiów polonistycznych to przede wszystkim uboga oferta pracy dla absolwentów tego kierunku i ogólna niekorzystna atmosfera społeczna wokół studiów humanistycznych, kształcących jakoby absolwentów mniej przydatnych na współczesnym rynku pracy.

Dobre praktyki

- idea wolontariatu popularyzowana przez interesariuszy zewnętrznych i wdrażana przez nich w życie, m.in. przez stwarzanie przez instytucje kultury krótkoterminowych miejsc pracy, dzięki czemu studenci mogą podnosić swe kompetencje zawodowe poza programem studiów i w praktyce poznać działanie różnych instytucji.
- intensywne działania mające na celu integrację studentów z niepełnosprawnościami i peło sprawnych (szkolenia, panele, obóz integracyjny)